

ADDA M5

Revisionsdato: 31.01.2011

1. IDENTIFIKASJON AV STOFFET/STOFFBLANDINGEN OG SELSKAPET/FORETAKET

1.1 Produktidentifikator

Kjemikaliets navn	ADDA M5
Produkt type	Sement/Betong/Mørtel
Artikkel-nr	FLM5
Erstatter sikkerhetsdatablad fra	31.01.2011

1.2 Identifiserte bruksområder for stoffet eller stoffblandingen og bruk som det advares mot

Anvendelse	Betongmørtel.

1.3 Opplysning om leverandør av sikkerhetsdatabladet

Produsent, importør	ADDA BYGGKJEMI A/S Gråterudveien 26 3036 DRAMMEN Norge Telefon: 32260999 Fax: 32260998 http://www.adda.no

Ansvarlig	Delia B. Karlsen

Utarbeidet av	Delia B. Karlsen

1.4 Nødtelefon	Giftinformasjonen: 22 59 13 00

2. FAREIDENTIFIKASJON

2.1 Klassifisering av stoffet eller blandingen

Klassifisering i henhold til 1272/2008EC	Alvorlig øyeskade eller øyeirritasjon (Eye Dam 1). Etsende eller irriterende for huden (Skin Corr 1C).

Klassifisering i henhold til 67/548/EEC og 1999/45/EC	Xi; R37/38-41 E; R6-6

2.2 Merkningselementer

Piktogram

Faresetninger

H315 Irriterer huden. H319 Gir alvorlig øyeirritasjon.
Ved tilsetning av vann vil stoffet virke etsende på hud og øyne. Inneholder sement. Sement gir en sterk basisk reaksjon med vann og kroppsvæsker.
Jevnlig hudkontakt kan gi eksem. Krom (6+) er mindre enn 0,0002% og risikoen for utvikling av kromeksem skal derfor være liten.

Sikkerhetssetninger

P102 Oppbevares utilgjengelig for barn. P264 Vask --- grundig etter bruk.
P280 Benytt vernehansker /verneklær/vernebriller/ansiktsskjerm. P402 Oppbevares tørt.

P305 VED KONTAKT MED ØYNENE. P351 Skyll forsiktig med vann i flere minutter. P338 Fjern eventuelle kontaktlinser dersom dette enkelt lar seg gjøre; Fortsett skyllingen. P337 Ved vedvarende øyeirritasjon:
P313 Søk legehjelp. P332 + P313 Ved hudirritasjon: Søk legehjelp.
P321 Særlig behandling (se --- på etiketten).
P302 + P352 VED HUDKONTAKT: Vask med mye såpe og vann.

2.3 Andre farer

3. SAMMENSETNING/OPPLYSNINGER OM BESTANDDELER

SIKKERHETSDATABLAD

ADDA M5

Fortsettelse fra forrige side

Revisjonsdato: 31.01.2011

3.2 Blandinger

Ingrediens	Identifisering	Klassifisering etter forordning		Vekt-%
		67/548/EEC, 1999/45/EC	1272/2008 (CLP)	
Fyllstoff		IK	IK	80-100
Portland Sement	Ec/Nlp nr: 266-043-4 Cas nr: 65997-15-1	Xi; R37/38-41-43	IK	10-30

Tegnforklaring

Tx=Meget Giftig, T=Giftig, C=Etsende, Xn=Helseskadelig, Xi=Irriterende, IK=Ikke klassifiseringspliktig, E=Eksplosiv, O=Oksyderende, Fx=Ekstremt brannfarlig, F=Meget brannfarlig, N=Miljøskadelig.

Forklaring til relevante fare- og risikosetninger finnes i seksjon 16.

Ingredienskommentarer

CAS.nr. 65997-15-1: klass: Europeisk Sementforening. Cem-bureau

Kjemisk beskrivelse:

Sement i tørr tilstand består vesentlig av: $3\text{CaO}\cdot\text{SiO}_2$, $2\text{CaO}\cdot\text{SiO}_2$, $3\text{CaO}\cdot\text{Al}_2\text{O}_3$.

$4\text{CaO}\cdot\text{Al}_2\text{O}_3\cdot\text{Fe}_2\text{O}_3$, CaSO_4 og MgO . Det foreligger videre små mengde av alkalier, kalk og klorider sammen med spor av kromforbindelser. Andre metaller vil også foreligge som sporelementer.

Sementen er tilsatt jernsulfat for å redusere 6-verdige kromsalter til 3- verdige som reduserer helserisikoen vesentlig.

Fyllstoffer og andre ingredienser er ikke farlig for helse, miljø eller brann.

4. FØRSTEHJELPSTILTAK

4.1 Beskrivelse av førstehjelpstiltak

Innånding

Bring vedkommende ut av støvsonen og til frisk luft. Kontakt lege ved vedvarende irritasjon.

Hudkontakt

Skyll straks med rikelig mengder vann. Ikke gni. Kontakt lege ved vedvarende irritasjon

Øyekontakt

Får man stoffet i øynene, skyll straks i minst 45 minutter og kontakt lege. Skyll øynene lenge med vann, fortsett til lege overtar.

Svelging

Ved svelging av mindre mengder (ikke mer enn en munfull), rens med vann og kontakt lege. Fremkall ikke brekninger. Om større mengder svelges, tilkall lege for vurdering om det er nødvendig med overvåkning og behandling. Drikk mye vann.

Medisinsk informasjon

Skader f oårsaket av vått materiale behandles som brannskår. Om nødvendig kontakt Giftinformasjonssentralen Tlf 22 59 13 00.

Helsekontroll

Vanlig helsekontroll

4.2 De viktigste symptomene og virkningene, både akutte og forsinkede

4.3 Angivelse av om umiddelbar legehjelp og spesialbehandling er nødvendig

Annen informasjon

Unngå å gni støv og våt masse på hud og øyne

5. BRANNSLOKINGSTILTAK

5.1 Slukningsmidler

Passende slukningsmidler

Brannslukningstiltak tilpasses omgivelsene.

5.2 Særlige farer knyttet til stoffet eller stoffblandingen

Ingen brann og eksplosjonsfare.

5.3 Råd til brannmannskaper

Annen informasjon

Sement er ikke brennbar, og danner heller ikke brennbare forbindelser i kontakt med andre stoffer.

6. TILTAK VED UTILSIKTEDE UTSLIPP

6.1 Personlige forsiktighetsregler, verneutstyr og nødrutiner

Bruk beskrevet verneutstyr, SE PKT. 8. Hold barn borte fra oppryddingsstedet. Sørg for god ventilasjon. Unngå hud- og øyekontakt. Unngå innånding av støv.

6.2 Forsiktighetsregler med hensyn til miljø

Bevar og fjern spill i tørr tilstand om mulig. Unngå oppvirvling av støv.

6.3 Metoder og materialer for oppsamling og rensing

Fei eller spa opp mest mulig, eller benytt støvsuger. Unngå støvutvikling. Stoffet er ikke farlig avfall, se pkt 13.

6.4 Henvisning til andre avsnitt

SIKKERHETSDATABLAD

ADDA M5

Fortsettelse fra forrige side

Revisjonsdato: 31.01.2011

Annen informasjon Vann bør ikke brukes da dette sammen med sement danner slurry som siden vil strøkne til en fast masse. La vått materiale herde.

7. HÅNDTERING OG LAGRING

7.1 Forsiktighetsregler for sikker håndtering Bruk personlig verneutstyr se kap. 8. Sørg for god ventilasjon. Unngå innånding av støv. Unngå kontakt med hud, klær og øyne Øyespyler tilgjengelig på arbeidsplassen.

7.2 Vilkår for sikker lagring, samt eventuelle uforenligheter Lagres tørt og i original emballasje.

Spesielle egenskaper og farer Sørg for god ventilasjon ved støvdannelse.

7.3 Særlig(e) sluttanvendelse(r)

Annen informasjon Vask hendene etter hvert skift, og før spising, røyking eller bruk av toalett.

8. EKSPONERINGSKONTROLL/PERSONLIG BESKYTTELSE

8.1 Kontrollparametre

Ingrediens	Einecs nr	CAS nr	8 timer		Korttid		Ref.	Anm.	År
			mg/m3	ppm	mg/m3	ppm			
Portland Sement	266-043-4	65997-15-1	10				Total	2003	

Anmerkning om tiltak- og grenseverdier Sement har en administrativ norm på respirabelt støvinnhold i arbeidsatmosfære på 5mg/m3 og totalstøv på 10mg/m3. Ved høyere verdier må enten ventilasjon bedres eller åndedrettsvern brukes. Øyespyler tilgjengelig på arbeidsplassen. Personer med allergi bør unngå arbeid med sement.

8.2 Eksponeringskontroll

Begrensning av eksponering på arbeidsplassen Bruk CE merket vernutstyr. Bruk prosesskontroll for ikke å overskride administrativ norm i arbeidsatmosfæren. Sørg for god ventilasjon ved arbeid som fører til støvutvikling. Personer med allergier i huden bør ikke jobbe med produktet. Unngå innånding av damp og tåke. Unngå ofte og/eller langvarig hudkontakt. Hansker og vernebriller anbefalles. Unngå å bruke klær som er tilsølt med olje. Øyespyleflaske og dusj bør forefinnes på arbeidsplassen.

Åndedrettsvern Bruk støvfiltermaske kl.P2 ved arbeidsoperasjoner som medfører støvutvikling.

Øyevern Bruk godkjente vernebriller eller ansiktsskjerm. Bruk briller ved risiko for støv eller mørtel sprut i øyene.

Håndvern Ved kontakt med tørt stoff brukes vanlige arbeidshansker. Ved arbeid der det er fare for fuktighetsgjennomgang anvendes vanntette hansker. Nitril hansker anbefales.

Annet hudvern enn håndvern Verneklær bør brukes ved behandling av sement i tørt tilstand og som mørtel/betong for å unngå direkte hudkontakt. Ved fare for kontakt med vått materiale skal anbefales bruk av vanntette bukse og gummi støvler.

Forurenset arbeidsklær vaskes før gjenbruk.

Annen informasjon Tar straks av alle klær som er blitt våte eller tilsølte.

Ved støvutvikling under innendørs behandling sørg for ventilasjon, om nødvendig anvend punktavsug.

9. FYSISKE OG KJEMISKE EGENSKAPER

9.1 Opplysninger om fysiske og kjemiske egenskaper

Form Fast stoff. Pulver, støv. Hygroskopisk.

Farge Grå.

Lukt Nær luktfri.

Relativ tetthet ca 1,6 g/cm³

9.2 Andre opplysninger

10. STABILITET OG REAKTIVITET

10.1 Reaktivitet

10.2 Kjemisk stabilitet Stabil under anbefalte vilkår for oppbevaring og håndtering (se kapittel 7). Unngå fuktighet

10.3 Mulighet for farlige reaksjoner

10.4 Forhold som skal unngås

10.5 Uforenlige materialer Ingen

SIKKERHETSDATABLAD

ADDA M5

Fortsettelse fra forrige side

Revisjonsdato: 31.01.2011

10.6 Farlige nedbrytningsprodukter Ingen farlige spaltningsprodukter kjent.

11. TOKSIKOLOGISKE OPPLYSNINGER

11.1 Opplysninger om toksikologiske virkninger

Akutt giftighet	Inntak av store mengder gir irritasjon av slimhinner i munn, svelg, spiserør og fordøyelseskanaal med kvalme og brekninger.
Hudetsing/ hudirritasjon	Stoffet i tørr eller blandet tilstand kan føre til hudirritasjon og eksem, og/eller etseskader.
Alvorlig øyeskade/ øyeirritasjon	Kan virke irriterende .Større eller langvarig av eksponering kan resultere i kjemisk brannskade og medføre sårdannelse på øyet. Kan medføre varig øyeskade dersom førstehjelpen (kap. 4) ikke settes inn straks.
Sensibiliserende ved innånding eller hudkontakt	Kan utvikle varige allergiske reaksjoner i huden ved jevnlig og langvarig hudkontakt hos disponerte personer. Allergiske eksem forekommer hyppigere ved kontakt med sement/vann blandinger enn med kontakt med tørr sement.
STOT - enkelteksponering	Sementen har, ved gjentatt eksponering over administrativ norm for støv, blitt sett i sammenheng med betennelse i nesens slimhinner og med hoste. Produktet er irriterende for øynene og huden og kan fremkalle allergi ved hudkontakt. Kan irritere huden. Kan gi irritasjonseksem. Støv kan irritere luftveier/lunger. Kan gi magesmerter eller brekninger. Vær oppmerksom på at en vannløsning av pulveret gir en sterkt basisk løsning.
Aspirasjonsfare	Støv vil irritere åndedretsorganene.
Annen informasjon	FORHOLDSREGLER VED BRUK: VENTILASJON: Sørg for tilstrekkelig generell og lokal avtrekksventilasjon. Sørg for god ventilasjon ved arbeid som fører til støvutvikling. PROSESSFØRHOLD: Etabler stasjon for øyeskylling nær arbeidssted. Bruk prosess-kontroll for ikke å overskride 'Administrative normer for forurensning i arbeidsatmosfære'. HYGENISKE RUTINER: Ta straks av alle klær som er blitt våte eller tilsølt. Vask straks hud som er blitt våt eller tilsølt. Vask huden ved slutten av hvert skift og før spising, røyking og bruk av toalett. Det må ikke spises eller drikkes under arbeidet.

12. ØKOLOGISKE OPPLYSNINGER

12.1 Giftighet	Ingen resultater fra økologiske tester er tilgjengelige.
12.2 Persistens og nedbrytelighet	Produktet forventes å være noe bionedbrytbart.
12.3 Bioakkumuleringsevne	Ingen bioakkumulering er indikert.
12.4 Mobilitet i jord	Størkner over tid i vann.
12.5 Resultater av PBT- og vPvB-vurdering	
12.6 Andre skadevirkninger	

13. DISPONERING

13.1 Avfallsbehandlingsmetoder	
Avfallsgrupper	Mulig avfallskoder. 10 13 14 betongavfall og betongslam 17 01 01 betong.
Emballasje	Tomme sekker: EAK-kode 15 01 01 (papir og pap)
Annen informasjon	GENERELT Tørt materiale feies eller støvsuges opp. Unngå støvdannelse. Tørt pulver kan anvendes/gjenvinnes som mørtel eller tilsettes vann for herding. Rester av pulver klassifiseres som farlig avfall. Herdet materiale er inaktivt og ikke klassifisert som farlig avfall. Det kan avhendes som byggavfall til deponering eller gjenvinning. Emballasjen skikkelig tømt, er ikke klassifisert som farlig avfall.

14. TRANSPORTOPPLYSNINGER

14.1 FN-nummer	
14.2 FN-forsendelsesnavn	n/a
14.3 Transportfareklasse(r)	n/a
14.4 Emballasjegruppe	

SIKKERHETSDATABLAD

ADDA M5

Fortsettelse fra forrige side

Revisjonsdato: 31.01.2011

14.5 Miljøfarer

14.6 Særlige forsiktighetsregler ved bruk

Annen informasjon

Ikke farlig gods i henhold til transportforskriftene.

15. OPPLYSNINGER OM BESTEMMELSER

15.1. Særlige bestemmelser og særskilt lovgivning om sikkerhet, helse og miljø for kjemikaliet

15.2 Vurdering av kjemikaliesikkerhet

Annen informasjon

LITTERATURREFERANSER: SAX'S dangerous properties of industrial materials - 10th Edition. REFERANSELISTER: Forskrifter om klassifisering, merking m. v. av farlige kjemikalier. Transport av farlig gods: ADR, IATA, IMDG. Administrative normer for forurensning i arbeidsatmosfære (Arbeidstilsynet, best. nr. 361). Norsk stoffliste (Statens forurensningstilsyn, Arbeidstilsynet, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB)). EU-DIREKTIVER EU DIREKTIVER: Klassifisering og merking ihht. 1999/45/EC Dangerous Preparations Directive. Klassifisering og merking ihht. 2001/58/EC. Produsert i overensstemmelse med direktiv 2003/53/EC. LOVER OG FORSKRIFTER Forskrift om utarbeidelse og distribusjon av helse-, miljø- og sikkerhetsdatablad for farlige kjemikalier AT 548 (N). Forskrift om bruk av personlig verneutstyr på arbeidsplassen AT 524 (N). Fersk mørtel og betong kan gi eksem AT 447 (N). Administrative normer for forurensning i arbeidsatmosfære Veiledning AT 361 (N). Forskrift om vern mot eksponering for kjemikalier på arbeidsplassen (Kjemikalieforskriften) AT 566 (N).

16. ANDRE OPPLYSNINGER

Relevante fare og risiko setninger for hver ingrediens

R-37/38 Irriterer luftveiene og huden.
R-41 Fare for alvorlig øyeskade.
R-43 Kan gi allergi ved hudkontakt.

Henvisninger til viktig litteratur og spesielle datakilder

Databladet er basert på opplysninger gitt av våre leverandører og vår nåværende viten, og derfor ingen garanti for spesielle egenskaper. Det er opp til brukeren av vårt produkt å forsikre seg om at informasjonen er komplett og tilstrekkelig i forhold til den tilsiktede bruk.

Forkortelser i dokumentet

n/a - Ingen relevant informasjon

Første gang utgitt

31.01.2011

Utskriftsdato

14.05.2014

Annen informasjon

Informasjonene baseres på vår nåværende kunnskap og er derfor ingen garanti for spesielle egenskaper.

--- SIKKERHETSDATABLAD i henhold til EU direktiv 67/548/EEC, 1999/45/EC og 453/2010 av 20. Mai 2010 ---